

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 1999-2000

3 april 2000

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heer Carl Decaluwe c.s. –

**betreffende de aanplanting van hagen en bomen
langs wegen en waterwegen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heer Bruno Tobback**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Joachim Coens, Gerald Kindermans, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacques Timmermans, Bruno Tobback ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, de heer Mark Van der Poorten ;

de heren Louis Bril, Marc Cordeel, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heer Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan Penris ;

de heren Jacky Maes, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

54 (1999)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Carl Decaluwe, indiener van het voorstel van resolutie	4
II. Algemene bespreking	5
III. Bespreking van de tekst van het voorstel van resolutie	7
IV. Eindstemming	8
Tekst aangenomen door de commissie	9

DAMES EN HEREN,

Het voorstel van resolutie van de heer Carl Decaluwe c.s. betreffende de aanplanting van hagen en bomen langs wegen en waterwegen (stuk 54 (1999) – Nr.1) werd op 28 oktober 1999 door de heer Carl Decaluwe toegelicht, en vervolgens besproken in de commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie. Na deze bespreking vroeg de commissie unaniem het voorstel van resolutie te verwijzen naar de commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening.

De voorzitter van het Vlaams Parlement besliste op 29 oktober 1999 op basis van dit verzoek het voorstel van resolutie te verwijzen naar de commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening.

Op 2 maart 2000 lichtte de heer Carl Decaluwe het voorstel van resolutie toe in de commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening. Vervolgens vond de algemene bespreking van het voorstel van resolutie plaats. Op 23 maart 2000 vonden de artikelsgewijze bespreking en de stemming plaats.

I. Toelichting door de heer Carl Decaluwe, indiener van het voorstel van resolutie

De heer Carl Decaluwe deelt mee dat het voorliggende voorstel van resolutie reeds een lange weg heeft afgelegd. Een identiek voorstel werd op het einde van de vorige legislatuur ingediend, maar niet meer besproken (*Parl. St.* VI. Parl. 1998-99, nr. 1141/1). Het voorstel werd heringediend op 19 augustus 1999 en besproken op 28 oktober 1999 in de commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie. Vervolgens werd het voorstel op unaniem verzoek van de leden van de commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie door de voorzitter van het Vlaams Parlement op 29 oktober 1999 verwezen naar de commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening.

De heer Carl Decaluwe stelt dat hij bij de toelichting van het voorstel van resolutie rekening zal houden met de opmerkingen die tijdens de bespreking in de commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie werden gemaakt.

In het nieuwe Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) worden de wegen en waterwegen in Vlaanderen gecategoriseerd. Een aantal steenwegen die vroeger belangrijk waren, worden in het

RSV in een lagere categorie ingedeeld. Hierdoor zal hun functie in de toekomst veranderen. De heer Carl Decaluwe pleit ervoor dat bij het heraanleggen van deze wegen bijzondere aandacht wordt besteed aan de heraanplanting van bomenrijen en struiken die vroeger aanwezig waren langs deze wegen. De spreker verwijst naar de oude Ferrariskaarten uit het eind van de 18de eeuw, die een overzicht bieden van de bomenlanen en randbegroeiing langs de vroegere steenwegen.

In de provincie West-Vlaanderen werkt men reeds rond een aantal modelprojecten. Ook een aantal gemeenten hebben reeds initiatieven genomen. De heer Carl Decaluwe heeft uit een schriftelijke vraag van de heer André Van Nieuwerkerke over het beleid inzake bomen langs gewestwegen vernomen dat een globale aanpak ontbreekt ten aanzien van de lokale besturen (*Vr. en Antw.* VI. Parl. 1999-2000, 18 februari 2000, 591-592, *Vr.* Nr. 126). De heer Carl Decaluwe verwijst ook naar de regio's Kent en Sussex en de Bretoense regio, waar projecten om de historische lijninfrastructuur te behouden, door de overheid worden gesteund en gecoördineerd.

De heer Carl Decaluwe streeft met zijn voorstel van resolutie vier doelstellingen na :

- 1° de verfraaiing van het landschap en het herstel van een aantal historische landschapselementen ;
- 2° het inschakelen van haag- en bomenlanen in de groene lijninfrastructuur ;
- 3° een – beperkte – verhoging van de biodiversiteit ;
- 4° de creatie van extra werkgelegenheid, hoofdzakelijk voor lagergeschoolden voor de aanplanting en het onderhoud van de lijninfrastructuur.

De heer Carl Decaluwe dacht aanvankelijk dat op het vlak van de groene lijninfrastructuur een belangrijke taak was weggelegd voor de administratie Openbare Werken. De leden van de commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie vonden echter dat de administratie Milieu en Natuurbehoud (Aminal) een belangrijke coördinerende rol zou kunnen vervullen op het vlak van de inventarisatie en het opstellen van een globaal beleidsplan, en stelden bijgevolg unaniem voor het voorstel van resolutie te verwijzen naar de commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening. De indiener schaart zich achter deze visie, en is bereid het eerste punt van zijn voorstel

te herzien, zodat Aminor, in samenspraak met de afdeling Wegen en Waterwegen, instaat voor de leiding en coördinatie van het onderzoek en de inventarisatie van de historische lijninfrastructuren.

De heer Carl Decaluwe herinnert eraan dat Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, de heer Steve Stevaert, tijdens de bespreking op 28 oktober 1999 stelde dat hij de meervoudige doelstellingen van dit voorstel kan onderschrijven, en bereid is investeringen te doen voor zover die tot zijn bevoegdheid behoren. Anderzijds, stelt de indiener, pleitte de minister er toen voor dat Aminor het voortouw zou nemen, gelet op de belangrijke raaklijnen met leefmilieu en natuurontwikkeling.

De heer Carl Decaluwe heeft sinds de bespreking in oktober 1999 onderzoek gedaan naar de gemeentelijke natuurontwikkelingsplannen (GNOP). Hij stelt vast dat in een aantal GNOP's een inventaris wordt opgemaakt van de historische lijninfrastructuren, maar niet in allemaal. Coördinatie op Vlaams niveau is volgens de indiener noodzakelijk, zeker voor oude steenwegen en waterwegen.

In het derde punt van het voorstel van resolutie wordt de Vlaamse regering gevraagd een proefproject uit te werken inzake de beplanting van oude straat- en waterwegen. De heer Carl Decaluwe verklaart dat deze vraag wordt ingegeven door het feit dat het niet eenvoudig is losse aanplantingen uit te voeren wanneer bomen die deel uit maken van een bomenrij worden geveld of gerooid wegens ziekte, storm, verkeersongelukken, enzovoort. Dit blijkt volgens de heer Carl Decaluwe ook uit het antwoord op de schriftelijke vraag van de heer André Van Nieuwerkerke. Het lid vraagt een beleidsmatige aanpak. De Vlaamse overheid beschikt terzake over de vereiste knowhow, en kan die ter beschikking stellen van de gemeenten.

II. Algemene bespreking

De notulen van de bespreking in de commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie op 28 oktober 1999 werden ter informatie aan de leden van de commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening bezorgd. Er werden vooral vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over de relatie met het RSV, de rol van de gemeenten en provincies, en een eventuele opname van voet- en veldwegen in het voorstel van resolutie.

– *Discussie over de bevoegdheid Leefmilieu / Openbare werken*

Mevrouw Isabel Vertriest stelt dat in het voorliggende voorstel van resolutie de natuurlijke structuur en de wegeninfrastructuur te zeer met elkaar zijn verweven. Ze pleit ervoor dat in een amendement wordt verduidelijkt dat het voorstel betrekking heeft op wegen. Volgens mevrouw Isabel Vertriest maakt de verfraaiing van wegen geen deel uit van de natuurlijke structuur, en is de administratie Openbare Werken verantwoordelijk voor de aanplantingen en de financiering ervan. De rol van Aminor is daarbij beperkt tot toezicht houden.

Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, mevrouw Vera Dua, antwoordt tijdens de bespreking op 2 maart 2000 dat ze nog niet heeft overlegd met haar collega bevoegd voor Openbare Werken over de vraag welke administratie het voortouw moet nemen. Persoonlijk vindt ze dit een aandachtspunt voor de administratie Wegen en Waterwegen, die uiteindelijk ook verantwoordelijk is. Volgens de minister heeft de administratie Milieu- en Natuurbehoud wel de taak om de andere beleidsdomeinen te sensibiliseren voor het aspect natuur, maar het lijkt haar niet logisch dat Aminor personeel vrijmaakt voor groenaanplantingen langs wegen en waterwegen. Indien deze aanplantingen kunnen worden ingeschakeld in een actie binnen het Minaplans is de minister wel bereid een eerste aanzet te geven, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid berust bij de afdeling Wegen en Waterwegen.

Op 23 maart 2000 antwoordt de minister dat ze heeft overlegd met minister Steve Stevaert, die verkoos om deze aangelegenheid in de pilootfase toe te vertrouwen aan Aminor. Minister Vera Dua deelt mee dat ze vervolgens de afdeling Natuur en de afdeling Bos en Groen heeft gevraagd of deze in staat zijn deze opdracht te trekken. Beide diensten reageerden, volgens de minister, positief op dit voorstel, en beloofden hun medewerking. De afdeling Natuur heeft reeds in het kader van de GNOP's een zeer uitgebreide inventaris opgemaakt van hagen en lanen. De afdeling beschikt wel niet over een inventaris van de dreefbeplantingen langs wegen, aangezien dat meestal minder relevant is op het vlak van de natuur. De sectie Groen binnen de afdeling Bos en Groen houdt zich reeds langer bezig met lijnbeplantingen, en is sterk geïnteresseerd om het element groen en stedelijke bewoning verder uit te werken.

De minister deelt mee dat werd overeengekomen dat Aminor een voortrekkersrol zou spelen, en zal

samenwerken met de administratie Openbare Werken, die uiteindelijk verantwoordelijk is.

– *Algemene doelstellingen van het voorstel van resolutie*

De leden staan achter de doelstellingen die in het voorliggend voorstel van resolutie worden nagestreefd.

De heer Bruno Tobback vindt het voorstel wel vrij vergaand, en vraagt dat de administratie eerst een duidelijke visie ontwikkelt en een inventaris opstelt. Hij verwijst naar de bespreking op 28 oktober 1999, toen minister Steve Stevaert stelde dat het niet voldoende is te inventariseren langs welke wegen en waterwegen groene lijninfrastructuur mogelijk is, maar dat Aminor ook moet nagaan waar dat niet alleen esthetisch maar ook biologisch het meest aangewezen is. Het lid is het met minister Stevaert eens dat in sommige gevallen andere mogelijkheden, bijvoorbeeld oeverinrichting, de voorkeur verdienen. Minister Dua deelt deze zienswijze.

De heer Carl Decaluwe repliceert op de opmerking van de heer Bruno Tobback dat hij, rekening houdend met de bespreking van 28 oktober 1999, een amendement zal indienen dat ertoe strekt Aminor een inventaris te laten opstellen, op basis waarvan een beleidsplan kan worden uitgewerkt. Vervolgens moet dat beleidsplan door de afdeling Wegen en Waterwegen worden geïmplementeerd.

De minister antwoordt dat ze akkoord gaat met de doelstellingen die in het voorliggend voorstel worden nagestreefd, maar dat ze het voorstel vooral vanuit landschappelijk oogpunt interessant vindt, en minder voor het verhogen van de biodiversiteit.

De minister wijst op de relativiteit van het voorstel. De groene lijninfrastructuren waarvan sprake in het voorstel, vormen slechts een heel klein onderdeel van de totale lijninfrastructuur. De minister verwijst terzake naar de Ferrariskaarten, die tonen dat vooral de lijninfrastructuren langs perceelsranden zijn verdwenen. Dit heeft volgens de minister grote gevolgen voor de landbouw. Een van de bestaande modellen van beheersovereenkomst heeft juist betrekking op het aanleggen of heraanplanten van lineaire landschapselementen.

– *Opname in de natuurlijke structuur van het RSV*

Volgens mevrouw Isabel Vertriest mogen groenaanplantingen langs wegen en waterwegen niet worden meegerekend in de natuurlijke structuur.

De heer Bruno Tobback vindt de vraag voorbarig of de groenaanplantingen al dan niet moeten worden opgenomen in de natuurlijke structuur en hoe ze moeten worden gelinkt aan het RSV.

De minister antwoordt dat ook zij vragen heeft bij de in het voorstel van resolutie gesuggereerde relatie met het RSV. Ze benadrukt dat de bomen en hagen die worden aangeplant, niet mogen worden meegerekend in het aandeel van de natuurlijke structuur. De heer Carl Decaluwe repliceert dat dit geenszins zijn bedoeling is. Eventueel kan dit in een amendement worden verduidelijkt.

– *Rol van de gemeenten en provincies*

Mevrouw Isabel Vertriest wijst erop dat de gemeenten in het verleden vaak hun verantwoordelijkheid hebben opgenomen in het kader van de GNOP's voor de wegen waarvoor zij bevoegd zijn, maar niets konden ondernemen voor gewestwegen. Volgens het lid kan het voorliggende voorstel, dat betrekking heeft op gewestwegen, deze hiaat opvullen.

De heer Jos Bex pleit voor een afzonderlijk initiatief voor het aanplanten van bomen en hagen langs voet- en veldwegen, dit zijn gemeentelijke wegen. Volgens de spreker heeft de indiener eerder verklaard dat hij zijn voorstel uitdrukkelijk wil beperken tot steenwegen, dit zijn gewestwegen. Het lid is van oordeel dat de doelstellingen inzake het verhogen van de biodiversiteit en het creëren van extra tewerkstelling die in het voorliggende voorstel worden nagestreefd, veel beter kunnen worden bereikt op gemeentelijk vlak via aanplantingen langs de talrijke voet- en veldwegen. Vele projecten die rond voetwegen werden ontwikkeld in de GNOP's, struikelen volgens het lid echter over de zeer lange juridische procedure die moet worden doorlopen alvorens lijninfrastructuur kan worden aangeplant.

De heer Bruno Tobback is het eens met de heer Jos Bex dat de inventarisatie van de historische lijninfrastructuren niet mag worden beperkt tot de gewestwegen.

De heer Carl Decaluwe is het eens met de heer Jos Bex dat de doelstellingen veel beter kunnen worden bereikt op gemeentelijk vlak dan op het niveau van het Vlaamse Gewest, aangezien er veel meer gemeentewegen zijn dan gewestwegen. Hij beperkt zich echter tot de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest omdat hij niet bevoegdend wil optreden ten aanzien van lagere besturen. Hij sluit evenwel niet uit dat de minister en de administratie hiervoor een oplossing zoeken bij de inventarisatie.

Mevrouw Marleen Van den Eynde zou het positief vinden als het Vlaamse Gewest via dit voorstel een voortrekkersrol kan spelen, en de gemeenten kan aansporen om binnen de GNOP's initiatieven te ontwikkelen rond hagen en bomen. Ze wijst op de zuiverende functie van bomen en hun verkeersremmend effect.

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever wijst erop dat de provincies een belangrijke taak kunnen vervullen ten aanzien van de provinciale wegen en waterwegen. In West-Vlaanderen levert de provincie goed werk op het vlak van herbehaging. Een goede coördinatie zou volgens de spreker zeer positief zijn.

De minister is het eens met de sprekers dat in de GNOP's bijzondere aandacht moet worden besteed aan de groene lijninfrastructuren. Ze zal de administratie vragen sensibiliserend op te treden.

– *Aandacht voor groene lijninfrastructuur bij wegeniswerken*

Mevrouw Isabel Vertriest vindt het belangrijk dat de administratie Openbare Werken aandacht heeft voor de aanplantingen bij het uitvoeren van werken. Nu worden meestal alle bomen geveld alvorens de werken beginnen, terwijl dat vaak niet nodig is.

De heer Erik Matthijs wijst erop dat er aan deze materie veel aandacht wordt besteed bij werken die onderworpen zijn aan een milieu-effectenrapport. In de provincie Oost-Vlaanderen stelt de Arohm reeds bepaalde eisen inzake aanplantingen bij het toekennen van een bouwvergunning voor wegeniswerken door gemeenten.

III. Bespreking van de tekst van het voorstel van resolutie

Alle ingediende amendementen zijn opgenomen in Stuk 54/2.

Mevrouw Isabel Vertriest stelt dat de voorliggende amendementen door haar en de heren Bruno Tobback, Patrick Lachaert, Jos Bex, Carl Decaluwe werden ingediend om de opmerkingen die tijdens de commissiebespreking werden geformuleerd, te verwerken in het voorstel van resolutie.

– *derde streep*

Een amendement nr. 1 van mevrouw Isabel Vertriest en de heren Bruno Tobback, Patrick Lachaert, Jos Bex en Carl Decaluwe strekt ertoe de

derde overweging, waarin staat dat haag- en bomenlanen kunnen worden ingeschakeld in de natuurlijke structuur, opgenomen in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, en de biodiversiteit ten goede kunnen komen, te vervangen. Er wordt voorgesteld de verwijzing naar het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen te schrappen, en te benadrukken dat het gaat om het optrekken van de graad van groenvoorziening in Vlaanderen, en de mogelijkheid om wegen te verfraaien en de biodiversiteit een kans te geven.

Mevrouw Isabel Vertriest wijst erop dat de heer Carl Decaluwe tijdens zijn toelichting stelde dat het niet de bedoeling is dat de groenvoorzieningen worden opgenomen in de ruimtebalans.

Het amendement wordt met 10 stemmen aangenomen.

– *laatste streep, 1°*

Bij amendement nr. 2 stellen mevrouw Isabel Vertriest en de heren Bruno Tobback, Patrick Lachaert, Jos Bex en Carl Decaluwe voor toe te voegen dat het onderzoek en de inventaris van de historische lijninfrastructuren moet gebeuren 'in coördinatie met de GNOP's'.

Mevrouw Isabel Vertriest verklaart dat dit amendement is ingegeven door het feit dat gemeenten reeds werk maken van groenvoorzieningen.

Het amendement wordt met 10 stemmen aangenomen.

– *laatste streep, 2°*

Een amendement nr. 3 van dezelfde indieners strekt ertoe in de laatste streep, 2°, waarin de Vlaamse regering gevraagd wordt om reeds nu, bij de herinrichting van wegen volgens de categorisering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, rekening te houden met de bekommernissen van deze resolutie, te schrappen.

Volgens mevrouw Isabel Vertriest wordt de laatste streep, 2° beter geschrapt omdat er wordt verwezen naar het RSV. Dit zou tot andere interpretaties kunnen leiden.

Het amendement wordt met 10 stemmen aangenomen.

– *laatste streep, nieuw 4°*

In een amendement nr. 4 van dezelfde indieners wordt aan de laatste streep een punt 4° toegevoegd, waarin de Vlaamse regering wordt gevraagd

via natuurtechnische bouw de biodiversiteit van de straat- en waterwegen te verhogen, zowel bij nieuwe aanleg als bij heraanleg van bestaande groenelementen.

Mevrouw Isabel Vertriest verduidelijkt dat hiervoor een beroep zal worden gedaan op de know-how bij de administratie.

Het amendement wordt met 10 stemmen aangenomen.

Door het aannemen van het amendement betreffende de schrapping van 2°, wordt dit 3° in de tekst aangenomen door commissie.

– *laatste streep, nieuw 5°*

Bij amendement nr. 5 stellen dezelfde indieners voor aan de laatste streep een 5° toe te voegen, waarin de Vlaamse regering wordt gevraagd bij heraanleg van wegen- en waterwegen de bestaande groenelementen, voornamelijk bomen, bomenrijen en struiken, zoveel mogelijk te behouden en indien dit niet mogelijk is, te compenseren.

De heer Jean Geraerts vraagt wat het woord ‘compenseren’ juist betekent. Hij verwijst naar artikel 90bis van het bosdecreet van 13 juni 1990, waarin ook sprake is van compensaties. In Limburg heeft de verplichte compensatie bij ontbossing geleid tot een enorme stijging van de prijs van bouwplaatsen en industrieterreinen.

Mevrouw Isabel Vertriest verduidelijkt dat wanneer bomen worden gekapt bij het heraanleggen van een weg, vervolgens ook nieuwe bomen moeten worden geplant. Aangezien wegen openbare domeinen zijn, is volgens het lid, de opmerking over de stijgende grondprijs irrelevant.

Het amendement wordt met 10 stemmen aangenomen.

In de tekst aangenomen door de commissie wordt dit 4°.

IV. Eindstemming

Het door de commissie geamendeerde voorstel van resolutie wordt met 10 stemmen aangenomen.

De verslaggever,

Bruno TOBBACK

De voorzitter,

Jacques TIMMERMANS

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de categorisering van wegen en waterwegen ;
 - overwegende het historische belang van een aantal “steenwegen” en hun tegenwoordig achterhaalde functie ;
 - overwegende de lage graad van groenvoorziening in Vlaanderen en de mogelijkheden om via groenvoorziening wegen- en waterwegen te verfraaien en de biodiversiteit kans te geven ;
 - overwegende dat de beplanting van oude “steenwegen” een extra kans op werkgelegenheid creëert voor werklozen met een lage scholingsgraad ;
 - vraagt de Vlaamse regering
 - 1° een onderzoek en een inventarisatie te starten, in coördinatie met de GNOP's, van de historische lijninfrastructuren in relatie met de categorisering van het wegen- en waterwegennet, volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ;
 - 2° een proefproject uit te werken inzake de beplanting van oude straat- en waterwegen ;
 - 3° via natuurtechnische bouw de biodiversiteit van de straat- en waterwegen te verhogen, zowel bij nieuwe aanleg als bij heraanleg van bestaande groenelementen ;
 - 4° bij heraanleg van wegen- en waterwegen de bestaande groenelementen, voornamelijk bomen, bomenrijen en struiken, zoveel mogelijk te behouden en indien dit niet mogelijk is, te compenseren.
-